

Stephen King

GOSPOD MERCEDES

Prevod:
Anja Bakan

Z mislijo na Jamesa M. Caina.

*Okrog poldneva sta me vrgla s senenega tovornjaka ...*¹

---

1 James M. Cain: *Poštar pozvoni vedno dvakrat*; UMco, Ljubljana, 2010. Prevod: Branko Gradišnik (op. prev.).

SIVI MERCEDES

9.–10. april 2009

Augie Odenkirk je imel datsuna, letnik 1997, ki je številnim prevoženim miljam navkljub še vedno lepo delal, toda bencin je bil drag, sploh za nekoga brez službe, kompleks City Center pa na čisto drugi strani mesta, zato se je odločil, da bo šel tja z zadnjim večernim avtobusom. Dvajset čez enajsto je izstopil z nahrbtnikom na rami in zvito spalno vrečo pod roko. Pomislil je, da je bo ob treh zjutraj vesel. Večer je bil megličast in svež.

»Srečno, kolega,« je rekel voznik, ko je Augie izstopil. »Nekaj bi moral dobiti že samo zato, ker boš prvi tam.«

Ampak ni bil prvi. Ko je prišel do vrha širokega, strmega dovoza, ki je vodil do velike hale, je zagledal gručo najmanj dvajsetih ljudi, ki so že čakali pred vrsto vrat, nekateri stoje, drugi sede. Povsod so bili količki, okrog njih pa je bil napeljan rumen trak z napisom NI PREHODA, tako da je nastal zavit blodnjak vzporednih potk kot v labirintu. Augie je to že videl v kinematografih in banki, kjer je bil trenutno v rdečih številkah, in razumel je, čemu je taka razmejitev namenjena: stlačiti čim več ljudi na čim manjšo površino.

Postavil se je na rep kolone iskalcev zaposlitve, takrat pa je osupel in zaprepaden opazil, da ima ženska pred njim v nosilki dojenčka. Od mraza je imel otroček čisto rdeča lica in ob vsakem izdihu je tiho zahreščal.

Ženska je zaslišala nekoliko zasopihanega Augieja in se obrnila. Bila je mlada in dokaj čedna, kljub temnim kolobarjem pod očmi. Pri nogah je imela majhno prešito torbo. Augie je domneval, da je v njej oprema za dojenčka.

»Živijo,« je rekla. »Dobrodošel v klubu Rana ura.«

»Upajmo, da bo tudi zlata,« je rekel, pomislil *eh, pa naj bo* in ji ponudil roko. »August Odenkirk. Augie. Pred kratkim sem postal kadrovski presežek. To je sodobni izraz za to, da so me brcnili na cesto.«

Segla mu je v roko. Stisk je bil pošten, čvrst in prav nič plah. »Jaz sem Janice Cray in moja mala štručka je Patti. Tudi jaz sem očitno kadrovski presežek. Gospodinjala sem neki prijetni družini v soseski Sladki gaj. On je, no ... lastnik avtosalona.«

Augie se je zdrznil.

Janice je prikimala. »Vem. Rekel je, da mu je žal, da me mora odpustiti, ampak da morajo menda zategniti pas.«

»Tega je veliko,« je rekel Augie in pomislil: *Si nisi mogla najti varuške? Ni nikjer nikogar?*

»Morala sem jo vzeti s seboj.« Janice Cray menda res ni bilo treba znati brati misli, ker je tako ali tako uganila, kaj mu gre po glavi. »Nikogar nimava. Dobesedno nikogar. Punca iz naše ulice ne bi mogla ostati vso noč, tudi če bi ji lahko plačala, česar pa ne morem. Če ne dobim službe, ne vem, kaj bova.«

»Je niso mogli popaziti tvoji starši?« je vprašal Augie.

»V Vermontu živita. Če bi imela trohico soli v glavi, bi vzela Patti in šla tja. Lepo je. Toda dovolj imata svojih težav. Oče

pravi, da jima voda teče v grlo. Ne dobesedno, saj ne živita ob reki ali kaj podobnega, temveč je nekaj v zvezi s financami.«

Augie je prikimal. Tudi tega je bilo veliko.

Po strmem klanecu od Ulice Marlborough, kjer je Augie izstopil iz avtobusa, je pripeljalo nekaj avtov. Zavili so levo na prostrano prazno parkirišče, ki bo zagotovo nabito polno še pred svitom ... že nekaj ur pred odprtjem prvega letnega zaposlitvenega sejma. Nobeden od avtomobilov ni bil videti nov. Vozniki so parkirali in iz večine so se prikazali trije ali štirje iskalci zaposlitve, ki so se napotili proti vratom hale. Augie ni bil več zadnji v koloni. Vila se je že skoraj do prve prelomne točke, do stebrička, kjer je prehod ostro zavil nazaj.

»Če dobim službo, bom lahko najela varuško,« je rekla. »Ampak nocoj bova morali s Patti pač malo stisniti zobe.«

Dojenček je lajajoče zakašljajal, kar Augieju ni bilo čisto nič všeč, se malce zganil, nato pa se spet namestil. Vsaj pošteno zaviti je bil, še palčnike je imel.

Otroci preživijo marsikaj, si je z nelagodjem dopovedoval Augie. Pomislil je na peščene viharje oziroma prašno skledo in veliko gospodarsko krizo. No, zanj je bila dovolj velika tudi ta. Pred dvema letoma je bilo še vse v najlepšem redu. Ni živel ravno na veliki nogi, je pa *vendarle* shajal, skoraj vsak mesec pa dal še kaj na stran. Zdaj pa je bilo vse skupaj navadno sranje. Nekaj so storili z denarjem. Ni razumel; bil je pisarniška mravljica v odpremnom oddelku logistične družbe Great Lakes Transport, znal pa je izdajati račune in izdelovati računalniške izrise poti z ladjo, vlakom ali letalom.

»Ljudje me bodo videli z dojenčkom in me imeli za neodgovorno,« se je žrla Janice. »To vem, ker jim že vidim na obrazih, tudi na tvojem sem videla. Ampak kaj pa naj bi storila?

Tudi če bi punca iz naše ulice lahko ostala vso noč, bi me to stalo štiriinosemdeset dolarjev. Štiriinosemdeset! Najemnino za naslednji mesec sem dala na stran, pa sem že suha.« Nasmehnila se je in v svetlobi visokih luči na parkirišču je Augie na njenih trepalnicah videl solze. »Zdaj pa že čekam tja v tri dni.«

»Nikar se ne opravičuj, če je to tisto, kar počneš.« Kolona je zavila okrog prvega stebrička in se potegnila že vse nazaj do Augieja. In punca je imela prav. Videl je veliko ljudi, ki so strmeli v spečega dojenčka v nosilki.

»Oh, seveda počnem to. Samohranilka brez službe sem. Najraje bi se vsem opravičila za vse.« Obrnila se je in pogledala transparent, razobešen nad vrstami vrat. **1000 SLUŽB ZAGOTOVLJENIH!** je pisalo. Spodaj pa: *Svojim meščanom stojimo ob strani!* – ŽUPAN RALPH KINSLER.

»Včasih bi se rada opravičila za Columbine in 11. september in za to, da je Barry Bonds jemal steroide.« Napol histerično se je zahihitala. »Včasih bi se najraje opravičila celo za to, da je vesoljsko plovilo Challenger eksplodiralo, pa čeprav sem se takrat šele učila hoditi.«

»Ne skrbi,« ji je rekel Augie. »S tabo bo vse OK.« To je bila pač ena tistih fraz.

»Želim si le, da ne bi bilo toliko vlage, nič drugega. Dobro sem jo oblekla, če bi pritisnil mraz, toda tale vlaga ...« Zmajala je z glavo. »Ampak uspelo nama bo, Patti, kajne?« Augieju je namenila kisel nasmešek brez pravega upanja. »Da le ne bi deževalo.«

To sicer ni, toda vlažnost zraka je bila čedalje večja in slej ko prej so se v soju natrijevih svetilk prikazale drobne kapljice. Čez čas je Augie opazil, da je Janice Cray stoje zaspala. Težo je prerazporedila na en bok in zgrabila ramena, lasje so ji v temnih

kodrih padali na obraz in z brado se je malone dotikala prsnice. Pogledal je na uro in ugotovil, da je petnajst do treh.

Deset minut pozneje se je Patti Cray zbudila in zajokala. Njena mati (*njena mamica samohranilka*, je pomislil Augie) je trznila, prhnila kot konj, dvignila glavo in dojenčico poskusila izvleči iz nosilke. Najprej ni šlo; nožice so se ji zataknille. Augie je vskočil in nosilko prijel ob strani. Ko se je prikazala zdaj tuleča Patti, je videl, da se ji po vsej drobni rožnati jakni in ujemajoči se kapici lesketajo kapljice vode.

»Lačna je,« je rekla Janice. »Lahko jo sicer podojim, ampak vsa pomočena je. Še skozi hlače se čuti. O bog, ne morem je previjati v temle – samo poglej, kakšna megla se je spustila!«

Augie se je vprašal, katero šaljivo božanstvo je poskrbelo, da se je v koloni za njo znašel prav on. Spraševal se je tudi, kako hudiča bo ta ženska prebrodila preostanek svojega življenja – in to *vsega*, ne le nadaljnjih osemnajst let, ko bo odgovorna za otroka. Da prideš ven na takle večer, pa s seboj nimaš drugega kot torbo plenice! Da si takole preklemansko obupan!

Spalno vrečo je že prej položil na tla ob torbo s Pattijinimi plenici. Zdaj je počepnil, povlekel za vrvice, vrečo razprostrl in odpel zadrgo.

»Zlezi semle. Pogrej se in pogrej *njo*. Potem ti bom podajal vse tele drobnarije, kar boš pač potrebovala.«

Držala je jokajočega, zvijajočega se dojenčka in zrla vanj. »Si poročen, Augie?«

»Ločen.«

»Imaš kaj otrok?«

Odkimal je.

»Zakaj si tako prijazen do naju?«

»Ker smo tukaj,« je rekel in skomignil.

Še hip ali dva ga je gledala, kolebala, potlej pa mu podala dojenčico. Augie jo je s stegnjenimi rokami držal proč od sebe, očaran gledal rdeči, besni obrazek, kapljico smrklja na privihanem nosku in nožice v flanelastem pajacku, ki so v zraku vozile kolo. Janice se je zmotovila v spalno vrečo in stegnila roke. »Daj mi jo, prosim.«

Augie je ubogal in ženska se je zakopala globlje v vrečo. Zraven njiju, kjer se je kolona vila v nasprotno smer, sta dva mlada moška buljila.

»Fanta, brigajta se zase,« je rekel Augie in obrnila sta se stran.

»Bi mi dal plenico?« je rekla Janice. »Preden jo nahranim, bi jo morala previti.«

Z enim kolenom je pokleknil na mokri pločnik in odpel prešito torbo. Sprva je bil presenečen, ker je zagledal bombažne plenice, ne pampers, a je takoj razumel. Bombažne se je dalo večkrat uporabiti. Mogoče pa ženska ni bila čisto brezupna.

»Tule vidim tudi stekleničko losjona za dojenčke. Ti dam še to?«

Izpod spalne vreče se je videlo samo šop rjavkastih las. »Ja, prosim.«

Podal ji je plenico in losjon. Spalna vreča se je začela zvijati in motoviliti. Jok se je še okrepil. Od nekod malce naprej, iz vse gostejše megle, se je zaslišalo: »A ne moreš utišati mulca?« Nekdo drug je pristavil: »Morali bi poklicati center za socialno delo.«

Augie je čakal in opazoval spalno vrečo. Končno se je nehala premikati sem ter tja in prikazala se je roka, v njej pa plenica. »Bi dal tole v torbo? Notri je plastična vrečka za umazane stvari.« Izpod vreče ga je pogledala kot krt iz krtine. »Ne skrbi, nobenega kakca ni, samo mokro je.«

Augie je vzel plenico, jo vtaknil v plastično vrečo (na njej je pisalo COSTCO), nato pa zapel zadrگو na torbi. Jok v spalni vreči (*koliko vreč in vrečk*, je pomislil) se je vlekel še kako minuto ali dve, nato pa ponehal, kot bi odrezal, ko se je sredi parkirišča pred City Centrom Patti začela doјiti. Nad vrsto vrat, ki se še šest ur ne bodo odprla, je brezbrizno zaplahutal transparent.

1000 SLUŽB ZAGOTOVLJENIH!

Itak, je pomislil Augie. In če se napumpaš z vitaminom C, ne moreš stakniti aidsa.

Minilo je dvajset minut. Z Ulice Marlborough se je pripeljalo še več avtomobilov. Še več ljudi je stopilo v kolono. Augie je ocenil, da jih mora čakati že vsaj štiristo. Če bo šlo tako naprej, jih bo do devetih, ko se vrata odprejo, že dva tisoč, pa je bila to še blaga ocena.

Če mi kdo ponudi službo pripravljavca hrane v McDonaldsu, jo bom sprejel?

Verjetno.

Kaj pa službo vratarja, ki pozdravlja kupce v Walmartu?

O, vsekakor. Širok nasmešek in *Kako ste kaj danes?* Augieju se je zdelo, da bi v tej vlogi naravnost blestel.

Ljudski človek sem, si je mislil. In se zasmejal.

Izpod vreče: »Kaj pa je smešno?«

»Nič,« je rekel. »Pocrkljaj otroka.«

»Saj ga.« Z nasmeškom v glasu.

Ob pol štirih je pokleknil, dvignil zavihek spalne vreče in pokukal podenj. Janice Cray je zvita na boku in z dojenčkom na dojki spala kot top. Ob tem se je spomnil knjige *Grozdi jeze*. Kako je že bilo ime tisti puncu v zgodbi? Tisti, ki je na koncu doјila moškega? Neko cvetlično ime, je pomislil. Lili?

Ne. Marjetica? Nikakor. Najraje bi dlani primaknil k ustom in v množico zavpil *KDO JE ŠE PREBRAL ROMAN GROZDI JEZE?*

Ko je spet vstal (in se nasmihal absurdnemu početju), se je spomnil imena. Roža. Tako je bilo ime puncu v knjigi *Grozdi jeze*. Ampak ne le Roža. Roža Saronka.² Slišati je bilo svetopisemsko, vendar ne bi mogel z gotovostjo trditi; nikoli ni prav vneto prebiral Biblije.

Zazrl se je dol v spalno vrečo, ki je to noč očitno ne bo uporabljal, kot je pričakoval, in pomislil na besede Janice Cray, češ da bi se najraje opravičila za Columbine in enajsti september in Barryja Bondsa. Verjetno bi dodala še globalno segrevanje. Mogoče jo bo, ko bo tegale konec in bosta imela službo – ali pa ne, kar je bilo ravno tako verjetno – mogoče jo bo takrat peljal na zajtrk. Ne na zmenek ali kaj podobnega, privoščila si bosta pač umešana jajca in slanino. In potem se ne bosta nikoli več videla.

Prišlo je še več ljudi. Stopili so do zadnjega usmerjevalnega stebrička z velepomembnim trakom NI PREHODA. Od tam naprej se je kolona vila vse do parkirišča. A Augieja je presenetilo nekaj drugega – in mu hkrati vlivalo nelagodje – in sicer kako *tibi* so bili. Kot da vsi vedo, da je podvig obsojen na propad, in čakajo le še dokončno potrditev.

Transparent je še enkrat brezbrizno zaplapolal.

Megla je še vedno postajala vse gostejša.

Malce pred peto zjutraj se je napol dremavi Augie zbudil, zacepetal, si tako predramil stopala ter ugotovil, da se je v

zrak zalezla neprijetna kovinska svetloba. Niti od daleč ni bila podobna rožnato obarvani zarji iz poezije in starih filmov v tehnikolorju; to je bila antizarja, vlažna in bleda kot lice dva dni starega trupla.

Videl je stavbo City Centra, ki se je počasi izrisovala v vsej svoji kičasti veličastnosti arhitekture sedemdesetih let 20. stoletja. Videl je dvajsetkrat zavito kolono potrpežljivo čakajočih ljudi in potem še rep kolone, ki je izginjal v meglo. Pogovor je malone zamrl, in ko je hišnik v blede sivem kombinezonu prečkal avlo na drugi strani vrat, se je razlegel šibak, posmehljiv vzklík.

»Na drugih planetih so odkrili življenje!« je zaklical eden od mladeničev, ki sta prej buljila v Janice Cray – to je bil Keith Frias, čigar leva roka bo v kratkem odtrgana od telesa.

Ta pripomba je izzvala medel smeh in ljudje so začeli kramljati. Noč se je iztekla. Prodirajoča svetloba ni bila pretirano spodbudna, bila pa je malenkost boljša od razvlečenih ur proti jutru, ki so ravnokar minile.

Augie je pokleknil k svoji spalni vreči in napel ušesa. Slišal je tiho, enakomerno smrčanje, ki mu je na obraz izvabilo nasmešek. Mogoče si je brez razloga delal skrbi zaradi nje. Domneval je, da nekateri ljudje pač brodirjo skozi življenje – mogoče celo lagodno živijo – na račun prijaznosti tujcev. Mlada ženska, ki je z dojenčkom trenutno dremala v njegovi spalni vreči, bi bila lahko ena od njih.

Prešinilo ga je, da bi se lahko z Janice Cray pri kateri od miz na zaposlitvenem sejmu predstavila kot par. Dojenčkova navzočnost tako mogoče ne bi namigovala na neodgovornost, temveč na skupno predanost. Ni bil čisto prepričan, kajti večina človeške nravi mu je bila tuja, vendar se mu je zdelo

mogoče. Odločil se je, da bo zamisel predstavil Janice, ko se zbudi. Da vidi, kakšna se ji zdi. Ne bi mogla sicer zatrjevati, da sta poročena; ona ni imela poročnega prstana in on si ga je za vedno snel že pred tremi leti, lahko pa bi rekla, da sta ... kako se je že zdaj reklo temu? Partnerja.

Avtomobili so v enakomernih presledkih še vedno prihajali po strmem klancu z Ulice Marlborough. Kmalu se bodo pojavili tudi pešci, tisti, ki so šli na prvi jutranji avtobus. Augie je bil precej prepričan, da začnejo voziti ob šestih. Zaradi goste megle so bili prihajajoči avtomobili zgolj žarometi, za vetrobranskim steklom pa so tičali nejasni zasenčeni obrisi. Nekateri od voznikov so ob pogledu na velikansko čakajočo množico izgubili vnemo in obrnili, večina pa jih je nadaljevala in z utripajočimi zadnjimi lučmi zapeljala proti še zadnjim prostim parkirnim prostorom.

Nato pa je Augie opazil obris avta, ki se ni niti obrnil niti zapeljal na drugi konec parkirišča. Poleg nenavadno svetlih žarometov je imel prižgane še rumene meglenke.

Žarometi z visoko ločljivostjo, je pomislil Augie. To je mercedes. Kaj pa mercedes počne na zaposlitvenem sejmu?

Sklepal je, da bi bil to lahko župan Kinsler, ki bo nagovoril vse, ki so izkoristili rano uro. Jim čestital za prizadevnost, za njihov dobri stari ameriški zagon. Če je res tako, je pomislil Augie, je prihod z mercedesom – pa četudi je avto nemara star – skrajno neokusen.

Starejši možakar v koloni pred Augiejem (Wayne Welland, in to v zadnjih trenutkih svojega obstoja na Zemlji) je dejal: »Je tistole benz? Videti je kot benz.«

Augie je ravno hotel reči *seveda je*, saj ne moreš zgrešiti Mercedesovih žarometov z visoko ločljivostjo, in v tistem je

voznik avta tik za medlim obrisom pritisnil na hupo – dolgo, nepotrpežljivo trobljenje. HD-žarometi so zasijali kot še nikoli, s svetleče belimi snopi zarezali skozi kapljice megle, potlej pa je avto planil naprej, kot da ga je nepotrpežljivo trobljenje pognalo v dir.

»Hej!« je rekel Wayne Welland. To je bila njegova zadnja beseda.

Avto je zdrvel naravnost tja, kjer se je gnetlo največ iskalcev zaposlitve, in se mimo traku NI PREHODA zaril mednje. Nekateri so poskušali zbežati, toda le tistim na skrajnem robu gruče se je uspelo osvoboditi. Tisti bližje vratom – resnični ljubitelji rane ure – niso imeli nobene možnosti. Butali so ob stebričke in jih prevračali, se zapletali v trakove in zadevali drug ob drugega. Množica je vzvalovila levo in desno kot nemirno morje. Starejši in manjši so popadali po tleh, tam pa so jih pomendrali.

Augieja je ob sunku vrglo močno v levo, spotaknil se je, ulovil ravnotežje in že so ga potiskali naprej. Tik pod desno oko ga je treščil neki komolec in pred očmi se mu je zaiskrilo kot ognjemet na dan neodvisnosti. Z drugim očesom je opazil mercedesa, ki se ni le prikazal iz megle, temveč se je zdelo, da se *ustvarja* iz nje. Velika siva limuzina, mogoče SL500, model z dvanajstimi valji, in v tistem trenutku jih je vseh dvanajst rjulo.

Augie je omahnil na kolena ob spalno vrečo, in ko se je na vse kriplje trudil spet vstati, so po njem deževale brce: v roko, v ramo, v vrat. Ljudje so kričali. Zasllišal je ženski krik *Pazite, pazite, ni se še ustavi!*

Videl je Janice Cray, ki je glavo pomolila iz spalne vreče in osuplo mežikala. Znova je pomislil na plahega krta, ki kuka iz

luknje. Na krtovko z grozno skuštranimi lasmi.

Po vseh štirih se je skobacal naprej in legel na spalno vrečo ter žensko in dojenčka v njej, kot da bi ju s tem lahko učinkovito obvaroval pred dvotonsko stvaritvijo nemškega strojništva. Slišal je vpitje ljudi, ki pa se je tako rekoč izgubilo v bližajočem se rjoventju motorja velike limuzine. Nekdo ga je strašansko treščil zadaj po glavi, a čutil je komaj kaj.

Imel je še toliko časa, da je pomislil: *Roži Saronski sem nameraval plačati zajtrk.*

Imel je še toliko časa, da je pomislil: *Mogoče bo zavil drugam.*

Menda se je še najbolj splačalo upati na to, verjetno zgolj na to. Začel je dvigati glavo, da vidi, ali se to res dogaja, in ogromna črna pnevmatika mu je zakrila pogled. Na podlakti je začutil krčevit stisk ženskih prstov. Imel je še čas za kanček upanja, da dojenček še vedno spi. In potem se je čas iztekel.